

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ORNITA, z. ú.

2023

OBSAH

PŘEHLED PROJEKTŮ A AKTIVIT V ROCE 2023	strana	3
OBSAH USKUTEČNĚNÝCH PROGRAMŮ	strana	5
PTAČÍ BUDKY	strana	5
PTAČÍ KRMÍTKA	strana	7
VODNÍ ZDROJE PRO PTÁKY	strana	9
KUR DOMÁCÍ	strana	10
KRÁLÍK VERSUS ZAJÍC	strana	12
PŘEHLED ÚČASTNÍKŮ PROGRAMŮ	strana	14
MONITORING PTAČÍCH DRUHŮ VE SPOLUPRÁCI SE ŠKOLAMI	strana	17
HOSPODAŘENÍ V ROCE 2023	strana	22
O ORNITĚ, ORGÁNY ÚSTAVU A SÍDLO	strana	23
PODĚKOVÁNÍ PARTNERŮM	strana	24

PŘEHLED PROJEKTŮ A AKTIVIT V ROCE 2023

A) PTAČÍ ZAHRADA – program s tvůrčími aktivitami na podporu biodiverzity prostředí

Programy Ornity jsou zaměřené především na správné pochopení důležitosti BIODIVERZITY a přírodní rovnováhy ve zdravém prostředí. Programy si kladou otázky, jaký má být správný venkovní prostor, který je obyvatelný a funkční nejen pro člověka, ale i pro ptáky, hmyz a další drobné volně žijící živočichy, kteří k životu potřebují dostatek potravy, vodních zdrojů, úkrytů a míst k hnízdění. A jaká řešení a úpravy v zahradě mohou změnit „revitalizované školní zahrady“, které jsou v první řadě obývacím prostorem pro člověka, kde nalézáme především parkoviště, asfaltové chodníčky, atletické dráhy a hřiště z umělé hmoty, rampy, kontejnery na odpad, nízko sekané trávničky v létě vyschlé na troud ... a další podobné prvky, které sice slouží provozu školy, ale zcela se z nich vytratila malebná přírodní krása městské zahrady, která má přinášet také relaxační a estetickou funkci? Někdy stačí docela málo, několik drobných úprav a pravidelná péče, a školní pozemek se změní v zahradu plnou života a přírodních krás.

V roce 2023 byly realizovány přednáškové cykly: „**Ptačí budky**“, „**Ptačí krmítka**“ se společnou výrobou ptačích prvků z masivního dřeva. Programy byly koncipovány v souladu s metodickými listy z publikace „Ptačí zahrada“ a pro učitele byly konkrétní motivací, jak začít s úpravami ve školní zahradě, aby společně se žáky vytvářeli pestřejší prostředí plné života. V nově připraveném programu „**Vodní zdroje**“ se žáci zapojili do zbudování ptačího napajedla či zahradního jezírka s využitím odtoku dešťové vody ze střechy školních budov či altánů. Dešťovka, která dříve odtékala rovnou do kanalizace a nebylo možné ji nijak využít, může nyní posloužit ptákům a drobným živočichům v zahradě jako vodní zdroj k pití i ke koupeli. Základním předpokladem všech programů je, že ve školních zahradách, kde byly instalovány, stoupne i počet výskytu ptáků. Žáci se mohou zapojit do pozorování ptačích druhů v okolí školy a výsledky pozorování v následujících letech mají tento předpoklad potvrdit.

Programy na podporu biodiverzity ve školní zahradě v roce 2023

- 1) Ptačí budky - zvyšování hnízdních možností ptáků ve spolupráci se školami
- 2) Ptačí krmítka – monitoring ptačích druhů ve spolupráci se školami
- 3) Vodní zdroje ve školních zelených učebnách

B) MOTIVAČNÍ PŘEDNÁŠKOVÉ CYKLY na podporu ochrany živočichů

Tematické přednáškové programy na školách jsou doprovázené ukázkami živých zvířat, které zvyšují pozornost posluchačů a zájem o jejich ochranu ve volné přírodě, či citlivější přístup ke zvířatům chovaným v lidské péči, s ohledem na jejich přirozené potřeby. Přednášky vypovídají o různých biotopech a o pestrosti živočišné říše, která se vlivem činností člověka alarmujícím způsobem snižuje. Programy poukazují také na skutečnost, že vliv člověka na prostředí je často necitlivý a decimuje volně žijící živočichy v alarmující míře.

Programy na podporu ochrany živočichů v roce 2023

- 1) **Kur domácí** – o přirozených potřebách druhu, porovnání domácích a průmyslových chovů
- 2) **Králík versus zajíc** – porovnání dvou výrazně odlišných malých savců a jejich aktuální výskyt v krajině

1) Program s ukázkami živých exponátů „**Kur domácí – od pravěku k dnešku**“, představil posluchačům zástupce z řádu hrabavých ptáků, který je nejrozšířenějším domestikovaným ptačím druhem na světě a který se dnes ve volné přírodě prakticky nevyskytuje. Přednáška s ukázkami živých exponátů poukázala na skutečnost, že vlivem dlouhodobé domestikace kura domácího jsme zapomněli na přirozené potřeby původně volně žijícího druhu ptáka, a že některé chovy jeho přirozené potřeby nerespektují. Program přinesl také informace o pozitivních změnách v chovech kura domácího, ve kterých jsou brány jejich přirozené potřeby na zřetel a jsou proto dobrým příkladem pro novou generaci chovatelů.

2) „**Králík versus zajíc**“

Program seznámil posluchače s vybranými druhy malých savců – králíkem a zajícem. Zajímavosti o nich, promítání videí a výklad zkušeného chovatele byl doplněn ukázkami vybraných druhů zvířat, které si děti mohly pohladit a prohlédnout docela zblízka. Během programu bylo zodpovězeno několik základních otázek: Jaký je rozdíl mezi zajícem a králíkem? Pokud uvidíme na louce či na mezi sedět „ušáka“, poznáme na první pohled, který z nich to je? Můžeme tyto druhy domestikovat? Nebo jen jeden z nich? A proč? Jaký je současný stav výskytu těchto malých savců ve volné krajině? A kterého z nich můžeme potkat v přírodě dnes a kde nejpravděpodobněji? Program také vyzdvihl otázky nad složitým vztahem člověka s králíky a zajíci, rozdíly v přístupech a důvodech k jejich domestikaci: chov pro užitek, pro zábavu či pro krásu, nebo jako „domácího mazlíčka“ pro všední dny. Zážitky přinesly posluchačům motivaci k zamyšlení: Jakou budoucnost mají volně žijící živočichové v krajině, kterou člověk mění podle svých vlastních potřeb? Ukázky živých zvířat a bližší seznámení pak měly podpořit motivaci dětí při vytváření vlastního zodpovědnějšího přístupu k chovu zvířat v lidské péči a citlivější přístup k našemu životnímu prostředí, ve kterém dnes čím dál více postrádáme rovnováhu a tolik potřebnou biodiverzitu.

C) MONITORING PTAČÍCH DRUHŮ ve spolupráci se školami

Všechny partnerské školy, které se zapojily do programů pozorování ptačích druhů v okolí školy, mohou s podporu pracovníků Ornity spolupracovat na dlouhodobém monitoringu ptačích druhů ve školních zahradách. Seznamy pozorovaných ptačích druhů, které Ornita od škol obdrží, jsou v cyklech jednoho až dvou let zpracovány a vyhodnoceny. Aktuální údaje z let 2021–2023 jsou k nahlédnutí na stránkách 17–21 této výroční zprávy.

OBSAH USKUTEČNĚNÝCH PROGRAMŮ

A) PTAČÍ ZAHRADA – program s tvůrčími aktivitami na podporu biodiverzity prostředí

1) PTAČÍ BUDKY – zvyšování hnízdních možností ptáků ve spolupráci se školami

Dlouhodobý projekt, který realizuje Ornita více než 10 let, má za cíl představit účastníkům ptačí druhy, které žijí v blízkosti lidských sídel, městských zahradách, parcích. Představuje ekologické nároky těchto druhů v městském prostředí a zapojuje žáky do sledování ptáků ve školních zahradách, v okolí školy a bydliště.

Účastníci projektu se seznamují se základními pravidly ochrany ptactva, především se způsoby zvyšování hnízdních možností ptáků v městských zahradách. Spolupráce se školami je zajištěna formou pravidelných setkání organizátorů a ornitologů s pedagogy a zástupci zapojených škol. Žáci mají možnost se aktivně zapojit např. do výroby ptačích budek, ptačích krmítek a pitek a zúčastnit se výběru místa k jejich vyvěšení ve školní zahradě. Následně mohou žáci o budky pečovat a každoročně sledovat hnízdění ptáků.

Přednáška s promítáním a povídáním o ptácích seznámila všechny účastníky programu s nejčastějšími druhy ptáků, kteří v přírodě hnízdí ve stromových a jiných dutinách, a mohou ve městech využít ptačí budky jako jejich náhradu. Žáci si následně prověřili své nově získané znalosti prostřednictvím poznávací hry s obrázkovými kartami (týmová práce v malých družstvech), kdy přiřadili české názvy k obrázkům vybraných druhů dutinových hnízdičů. Hra u dětí podpořila dovednost správného určování ptačích druhů, které hnízdí v ptačích budkách.

1, 2) Přednáška s promítáním v ZŠ V. Vančury, Praha 5-Zbraslav a žáčky při poznávací hře v ZŠ Řevnice

Po úvodní přednášce a poznávací hře následoval program se společnou výrobou ptačích budek z masívního dřeva. Po instruktáži a seznámení se s jednotlivými díly stavebnice budek budek si žáci za asistence odborníka z Ornity vlastnoručně sestavili ptačí budku typu „sýkroník“ nebo „špačkovník“ (společná výroba ve 4–6 družstvech). Budky byly smontovány, natřeny a v případě, že to podmínky ve školní zahradě umožnily, bylo hned vyvěšeno na vhodných místech v okolí školy, kde bude možné po celý školní rok pozorovat, zda místní ptáci na jaře nabídnuté budky využili ke hnízdění, či jako úkryt před nepřízní počasí na podzim a v zimě. Účastníci získali předlohy a doporučení, jak je možné vyrobit ptačí budku, kde a jak je mohou následně vyvěsit a jak je důležité pak budku pravidelně čistit a udržovat, aby co nejdéle sloužila svému účelu. Ptačí budky vyvěšené ve školní zahradě mohou žáci pravidelně sledovat a určovat druhy, které v budkách zahnízdí. Zápisy z pozorování je možné předat zástupcům Ornity a tím podpořit monitoring ptačích druhů hnízdících v městských parcích a zahradách.

3, 4) Příprava stavebnic v MŠ U Lesíka, Nové Strašecí a dívky při kontrole dílů ve Smart Academia ZŠ, Hostivice

5) Rozložená stavebnice a instruktáž před sestavením, ZŠ J. A. Komenského, Praha 6-Břevnov
6) Při montáži je nutná spolupráce celé skupiny, ZŠ Hostivař, Praha 15-Hostivař

7, 8) Radost z úspěšného sestavení budky v ZŠ Kolín III a ZŠ Klausova, Praha 13

9) Žáci při natírání smontované budky v ZŠ Lyčkovo nám., Praha 8-Karlín

10

11

12

10, 11) Natírání (ZŠ Na Šutce, Praha 8) se provádí zejména proto, aby budky dobře splynuly s přírodním prostředím (ukázka ze ZŠ Na Dlouhém Lánu)
12) Společné foto žáků s hotovými budkami v ZŠ Pošepného, Praha 4

2) PTAČÍ KRMÍTKA – monitoring ptačích druhů ve spolupráci se školami

Přednáška s promítáním a povídáním o ptácích seznámila všechny účastníky s nejčastějšími druhy ptáků, kteří navštěvují krmítka v městských parcích a zahradách, které druhy krmítek můžeme pořídit nebo vyrobit, jaká potrava do krmítek nepatří a která potrava je pro ptáky vhodná. Žáci se dozvěděli, kam krmítko umístit s ohledem na hrozící nebezpečí, kdo jsou nejčastější ptačí predátoři v zahradě a jaká opatření můžeme na krmítkách udělat proti predátorům, ale i konkurentům, jako jsou třeba přemnožení holubi.

Žáci si prověřili své znalosti v poznávací hře s obrázkovými kartami (týmová práce v malých družstvech), kdy přiřadili české názvy k obrázkům vybraných druhů ptáků. Hra u dětí podpořila dovednost správného určování ptačích druhů, které navštěvují ptačí krmítka.

Po úvodní přednášce a poznávací hře následoval program se společnou výrobou ptačích krmítek z masivního dřeva. Po instruktáži a seznámení se s jednotlivými díly stavebnice budek si žáci za asistence odborníka z Ornity vlastnoručně sestavili ptačí krmítko se zásobníkem (společná výroba ve 4-6 družstvech). Krmítka byla smontována instalována v areálu školy na místech, kde bude možné po celý školní rok návštěvníky krmítek pozorovat. Účastníci získali předlohy a doporučení, jak je možné vyrobit ptačí krmítko, kde a jak je mohou následně umístit a jak je důležité krmítko pravidelně čistit a doplňovat, aby ptákům dobře sloužilo. Ptačí krmítka instalovaná ve školním areálu mohou žáci pravidelně sledovat a určovat druhy, které krmítka navštíví. Zápisy z pozorování je možné předat zástupcům Ornity a tím podpořit monitoring ptačích druhů hnízdících v městských parcích a zahradách.

1

2

1) Přednáška s promítáním dětem přináší spoustu zajímavých informací zábavnou formou
 2) Správně přiřadit dvacet názvů ptáků k obrázkům není pro mladší žáky nic jednoduchého, o to větší je pak jejich radost z úspěchu (Smart Academia ZŠ, Hostivice)

3

4

5

6

3–5) Žáci při instruktáži a kontrole dílů stavebnice, sestavování ve skupinkách a s hotovým krmítkem
 (ZŠ Ch. Masarykové, Lány)
 6) Završením programu je společné naplnění instalovaného krmítka (Smart Academia ZŠ, Hostivice)

3) VODNÍ ZDROJE PRO PTÁKY ve školních zahradách

V rámci projektu **Vodní zdroje pro ptáky** se podařilo v Praze zbudovat ve 3 školních zahradách napajedla a jezírka s využitím dešťové vody, která by jinak odtekla do kanalizace či propustě bez dalšího využití. Účastníci programu se aktivně zapojili do jejich vytvoření. Získali také nové znalosti o tom, proč jsou vodní zdroje pro drobné živočichy v zahradách tak důležité, a jak významnou roli hraje biodiverzita nejen ve volné přírodě i v městském prostředí. V následujících letech se mohou žáci zapojit do pozorování ptačích druhů ve školní zahradě a sledovat, zda „jejich“ nový vodní zdroj přilákal více ptáků a ptačích druhů, a tím si přímo ověřit, jak velkou důležitost má pítko či napajedlo pro drobné živočichy v jejich školní zahradě.

1–3) Pod vedením a s pomocí pedagogů se sami žáci podíleli na vybudování jezírka ve školní zahradě
4, 5) Společné foto žáků s pedagogy a dokončené jezírko v ZŠ Vachkova, Praha 22–Uhrňetěves

6, 7) Základy jezírka budují odborní spolupracovníci Ornity a žáci pod vedením pedagogů potom celek dokončí
8) Společné foto žáků s hotovým jezírkem v ZŠ Písnická, Praha 12

B) MOTIVAČNÍ PŘEDNÁŠKOVÉ CYKLY na podporu ochrany živočichů

1) Kur domácí – od pravěku k dnešku

Přednáškový cyklus představil účastníkům **nejhorojnějšího zástupce hrabavých** a ukázal dětem, že slepice jsou všechno, jen ne hloupé. Žáci se dozvěděli, jak umí slepice využívat svoji inteligenci k předstírání a manipulaci, nebo co znamená „přenos vyladění“ a jak je důležitý pro fungování hejna. Program přinesl také informace o pozitivních změnách v chovech kura domácího, ve kterých jsou brány na zřetel jejich přirozené potřeby a jsou proto dobrým příkladem pro novou generaci chovatelů. Posluchačům bylo doporučeno, jak slepice chovat, jaký vybrat nebo vyrobit správný kurník a jaké jsou přirozené potřeby kura domácího pro spokojený život v lidské péči.

1) *Věsumky – plemeno nejvíce podobné původním kurům divokým, ZŠ Šestajovice*

2) *Žáci se seznámí s rozdíly mezi plemeny slepic i s jejich různými vejci, ZŠ U Vršovického nádraží, Praha 10*

3, 4) *Z ukázek živých hedvábniček jsou děti nadšené a na kohoutka si mohou i sáhnout, ZŠ Jílovská, Praha 4-Braník a ZŠ B. Hrabala, Praha 8-Libeň*

5) *Porovnání kuřete běžné nosnice a brojlera chovaného pro maso, ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice*

6

7

6, 7) Seznámení s odvrácenou stranou chovu slepic – klecovými chovy; porovnání zubožené klecové slepice se slepicí žijící ve volném výběhu děti ohromí, ZŠ Socháňova, Praha 17-Řepy

8, 9, 10) Velkou atrakcí byly také ukázky sebritek – vycvičených nejmenších slepiček na světě, ZŠ Poláčkova, Praha 4-Krč, ZŠ Jinočany a ZŠ Liteň

8

9

10

11

12

13

11–13) Zlatým hřebem programu je „blízké setkání“ s kuřátky, Gymnázium Budějovická, Praha 4 a ZŠ Nehvizdy

2) V roce 2023 se uskutečnil nový program „**Králík versus zajíc**“, který seznámil posluchače s vybranými druhy malých savců – králíkem a zajícem. Zajímavosti o nich, promítání videí a výklad zkušeného chovatele byl doplněný ukázkami vybraných druhů zvířat, které si děti mohly pohladit a prohlédnout docela zblízka.

1, 2) Prostřednictvím ukázek nejrůznějších plemen jsou děti seznámeny s problematikou domestikace králíků

- 3) Žáci při přednášce v ZŠ Na Šutce, Praha 8-Troja
 4) Kontakt s živými zvířaty je pro děti zdrojem poznání i radosti
 5, 6) Rozdíly mezi plemeny názorně ilustrují roli a zodpovědnost člověka v procesu domestikace živočišných druhů (ZŠ Hostivař, Praha 15)

7

8

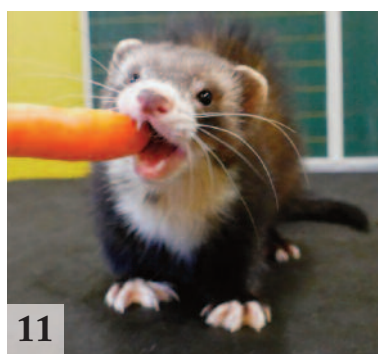

9

7–9) Rozmanitost barev, velikostí i povah malých savců děti poznávají z bezprostřední blízkosti (ZŠ Hostivice a CZŠ Veselá škola, Praha 1–Nové město)

10

11

12

13

10, 11) Součástí programu je i ukázka fretky, ohočeného predátora, kterého lidé používají při odchytu přemnožených králíků

14

12, 13) Morče domácí a králíci domácí – soužití obou druhů se v chovech osvědčilo

14) ZŠ Jeseniova, přednáška zaujme i pedagogy

15–17) Kontakt dětí s králíky (ZŠ Hostivař, Praha 15, ZŠ Lyčkovo nám., Praha 8–Karlín a ZŠ Meteorologická, Praha 12–Libuš)

15

16

17

PŘEHLED ÚČASTNÍKŮ PROGRAMŮ V ROCE 2023

PTAČÍ BUDKY – Zvyšování hnízdních možností ptáků ve spolupráci se školami

Z Hlavního města Prahy bylo za rok 2023 zapojeno **198 žáků** a **16 učitelů**.

Ze Středočeského kraje bylo za rok 2023 zapojeno **108 žáků** a **13 učitelů**.

V roce 2023 bylo do programu **Ptačí budky** zapojeno celkem **306 žáků** a **29 učitelů**.

Praha

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé	Budky
1	18.1.2023	ZŠ Písnická	Praha 12-Kamýk	19	1	6
2	21.2.2023	ZŠ J.A.Komenského	Praha 6-Břevnov	12	2	6
3	28.3.2023	ZŠ V.Vančury	Praha 5-Zbraslav	22	2	5
4	12.4.2023	ZŠ Klausova	Praha 13-Velká Ohrada	26	2	6
5	12.9.2023	ZŠ Hostivař	Praha 15-Hostivař	25	1	6
6	3.10.2023	ZŠ Lyčkovo nám.	Praha 8-Karlín	23	2	6
7	17.10.2023	ZŠ Na Šutce	Praha 8-Trója	20	1	6
8	7.11.2023	ZŠ Na Dlouhém lánu	Praha 6-Vokovice	28	2	6
9	21.11.2023	ZŠ Pošepného	Praha 4-Chodov	23	3	6
Celkem				198	16	53

Středočeský kraj

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé	Budky
1	31.1.2023	ZŠ Školní 200, Řevnice	okres Praha-západ	30	2	6
2	8.2.2023	Smart Academia ZŠ, Hostivice	okres Praha-západ	25	3	5
3	21.3.2023	MŠ U lesíka, Nové Strašecí	okres Rakovník	30	5	6
4	25.4.2023	ZŠ Kolín III, Masarykova 412	okres Kolín	23	3	5
Celkem				108	13	22

PTAČÍ KRMÍTKA – monitoring ptačích druhů ve spolupráci se školami

Z Hlavního města Prahy bylo za rok 2023 zapojeno **21 žáků** a **1 učitel**.

Ze Středočeského kraje bylo za rok 2023 zapojeno **49 žáků** a **4 učitelé**.

V roce 2023 bylo do programu **Ptačí krmítka** zapojeno celkem **70 žáků** a **5 učitelů**.

Praha

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé	Krmítka
2	9.12.2023	ZŠ Veronské nám.	Praha 15-Horní Měcholupy	21	1	6
Celkem				21	1	6

Středočeský kraj

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé	Krmítka
1	7.2.2023	Smart Academia ZŠ, Hostivice	okres Praha-západ	25	3	6
2	14.2.2023	ZŠ Ch. Masarykové, Lány	okres Kladno	24	1	6
Celkem				49	4	12

VODNÍ ZDROJE PRO PTÁKY VE ŠKOLNÍCH ZELENÝCH UČEBNÁCH

Z Hlavního města Prahy bylo za rok 2023 zapojeno přímo **105 žáků** a **5 učitelů**.

Z Hlavního města Prahy bylo v roce 2023 zapojeno nepřímo **802.žáků** a **51 učitelů**.

V roce 2023 bylo celkem do programu **Vodní zdroje** zapojeno **907 žáků** a **56 učitelů**.

Praha

	Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci přímo	Žáci nepřímo	Učitelé přímo	Učitelé nepřímo
	1	24.10.2023	ZŠ Bří Jandusů	Praha 22-Uhřetěves	30	408	1	15
	2	25.10.2023	ZŠ Vachkova	Praha 22-Uhřetěves	25	80	3	20
	3	30.10.2023	ZŠ Křesomyslova	Praha 4-Nusle	50	314	1	16
Celkem					105	802	5	51

KUR DOMÁCÍ – OD PRAVĚKU K DNEŠKU

Z Hlavního města Prahy bylo v roce 2023 zapojeno **2 755 žáků** a **198 učitelů**.

Ze Středočeského kraje bylo za rok 2023 zapojeno **2 773 žáků** a **208 učitelů**.

V roce 2023 bylo do programu **Kur domácí** zapojeno celkem **5 528 žáků** a **406 učitelů**.

Praha

	Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé
	1	6.1.	ZŠ Jílovská	Praha 4-Braník	164	9
	2	19.1.	ZŠ Bohumila Hrabala	Praha 8-Libeň	128	8
	3	20.1.	ZŠ Bohumila Hrabala	Praha 8-Libeň	85	4
	4	26.1.	ZŠ Pošepného nám.	Praha 11-Chodov	152	14
	5	2.2.	Gymnázium Budějovická	Praha 4-Michle	155	10
	6	1.3.	ZŠ U Vršovického nádraží	Praha 10-Vršovice	121	12
	7	3.3.	ZŠ Socháňova	Praha 17-Řepy	177	12
	8	10.3.	ZŠ Míšovická	Praha-Zličín	199	16
	9	30.3.	ZŠ Na Dlouhém lánu	Praha 6-Vokovice	186	15
	10	31.3.	ZŠ EDUCAnet	Praha 11-Chodov	76	8
	11	5.4.	ZŠ Poláčkova	Praha 4-Krč	113	10
	12	19.4.	ZŠ Chaplinovo nám.	Praha 5-Hlubočepy	173	13
	13	20.4.	ZŠ Horáčkova	Praha 4-Krč	193	9
	14	21.4.	ZŠ Perunova	Praha 3-Vinohrady	73	7
	15	27.4.	ZŠ Jeseniova	Praha 3-Žižkov	185	9
	16	10.5.	Veselá škola	Praha 1-Nové Město	85	7
	17	11.5.	MŠ Rembrantova	Praha 10-Strašnice	73	8
	18	18.5.	ZŠ Hostýnská	Praha 10-Strašnice	115	6
	19	19.5.	ZŠ Na Šutce	Praha 8-Troja	159	9
	20	24.5.	MŠ Arabská	Praha 6-Vokovice	79	7
	21	30.5.	ZŠ Jeseniova	Praha 3-Žižkov	64	5
Celkem					2 755	198

Středočeský kraj

	Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé
	1	5.1.	ZŠ Jílové u Prahy	okres Praha-západ	145	12
	2	13.1.	ZŠ Příbram VII, 28.října	okres Příbram	214	10
	3	12.1.	ZŠ Liteň	okres Beroun	216	11
	4	27.1.	ZŠ Kamenice	okres Praha-východ	158	16

5	1.2.	ZŠ Šestajovice	okres Praha-východ	132	11
6	9.2.	ZŠ Nehvizdy	okres Praha-východ	154	13
7	10.2.	ZŠ Nehvizdy	okres Praha-východ	161	13
8	2.3.	ZŠ Juventa, Milovice	okres Nymburk	182	14
9	9.3.	ZŠ Světlce u Říčán	okres Praha-východ	61	6
10	15.3.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	153	13
11	16.3.	ZŠ Na Výsluní, Brandýs n. Labem	okres Praha-východ	157	11
12	22.3.	ZŠ Letců R.A.F., Nymburk	okres Nymburk	163	10
13	23.3.	ZŠ Letců R.A.F., Nymburk	okres Nymburk	175	11
14	24.3.	ZŠ Velké Přílepy	okres Praha-západ	172	13
15	4.4.	ZŠ Jinočany	okres Praha-západ	108	11
16	26.4.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	145	8
17	28.4.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	177	10
18	4.5.	Smart Academia, Hostivice	okres Praha-západ	49	5
19	12.5.	ZŠ Archa, Petroupim	okres Benešov	51	10
Celkem				2 773	208

KRÁLÍK VERSUS ZAJÍC

Z Hlavního města Prahy bylo za rok 2023 zapojeno **4 581 žáků** a **266 učitelů**.

Ze Středočeského kraje bylo za rok 2023 zapojeno **1 361 žáků** a **85 učitelů**.

V roce 2023 bylo do programu **Králík versus zajíc** zapojeno celkem **5 942 žáků** a **351 učitelů**.

Praha

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé
1	6.9.	Zeměkvítek, Z.s,	Praha 6-Liboc	24	5
2	13.9.	ZŠ Hostivař	Praha 15-Hostivař	200	12
3	14.9.	ZŠ Hostivař	Praha 15-Hostivař	197	10
4	20.9.	KZŠ a MŠ Eliáš	Praha 4-Michle	32	4
5	21.9.	ZŠ Pošepného	Praha 11-Chodov	308	19
6	25.9.	ZŠ Hornoměřcholupská	Praha 15-Hostivař	190	10
7	26.9.	ZŠ Na Šutce	Praha 8-Troja	209	12
8	27.9.	ZŠ Jeseniova	Praha 3-Žižkov	151	7
9	4.10.	ZŠ Lyčkovu nám.	Praha 8-Karlín	245	12
10	5.10.	CZŠ Bratrská	Praha 7-Holešovice	175	9
11	13.10.	ZŠ U Roháčových Kasáren	Praha 10-Vršovice	212	10
12	18.10.	Církevní Veselá škola	Praha 1-Nové Město	72	6
13	19.10.	ZŠ Na Dlouhém Lánu	Praha 6-Vokovice	229	13
14	23.10.	ZŠ Nám. Jiřího z Poděbrad	Praha 3-Vinohrady	152	9
15	25.10.	ZŠ Na Dlouhém Lánu	Praha 6-Vokovice	141	9
16	8.11.	ZŠ Ke Kateřinkám	Praha 11-Chodov	234	12
17	9.11.	ZŠ Ke Kateřinkám	Praha 11-Chodov	226	13
18	14.11.	MŠ Oáza	Praha 12-Kamýk	96	7
19	15.11.	ZŠ Hornoměřcholupská	Praha 15-Hostivař	187	9
20	22.11.	ZŠ Pernerovala	Praha 8-Karlín	233	12
21	23.11.	ZŠ Jana Masaryka	Praha 2-Vinohrady	239	15
22	29.1.	ZŠ Pod Marjánkou	Praha 6-Břevnov	259	12
23	30.11.	Masarykova ZŠ	Praha-Klánovice	126	6
24	6.12.	ZŠ Meteorologická	Praha 12-Libuš	200	11
25	7.12.	ZŠ Na Smetance	Praha 2-Vinohrady	191	10
26	12.12.	ZŠ Vachkova	Praha 22-Uhřetěves	53	12
Celkem				4 581	266

Středočeský kraj

Číslo	Datum	Škola (organizace)	Okres (obec)	Žáci	Učitelé
1	16.9.	MŠ Skřítky Pohádky, Zvole	okres Praha-západ	25	15
2	19.9.	ZŠ Veleň	okres Praha-východ	104	7
3	24.10.	Smart Academia ZŠ, Hostivice	okres Praha-západ	35	5
4	31.10.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	181	8
5	1.11.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	314	15
6	2.11.	ZŠ U Zámecké zdi, Hostivice	okres Praha-západ	236	12
7	13.11.	ZŠ Nehvizdy	okres Praha-východ	205	10
8	1.12.	ZŠ Na Výsluní, Brandýs nad Labem	okres Praha-východ	261	13
Celkem				1 361	85

Programy Ornity – účast posluchačů za jeden kalendářní rok:

2022 4 925 žáků a 339 učitelů

2023 12 753 žáků a 847 učitelů

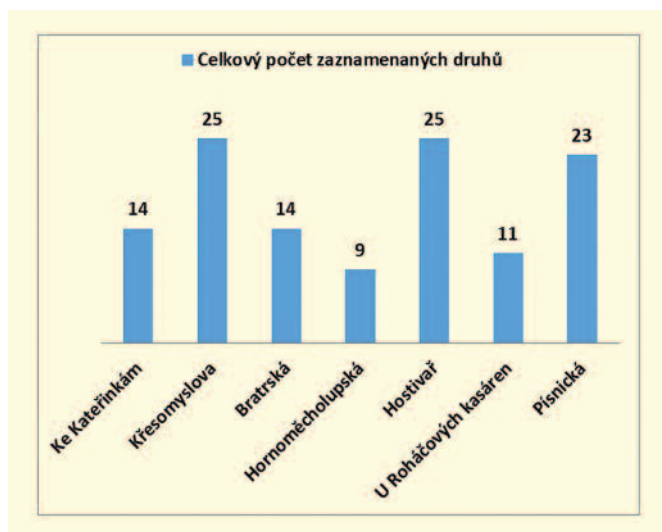
C) MONITORING PTAČÍCH DRUHŮ ve spolupráci se školami v letech 2022–2023

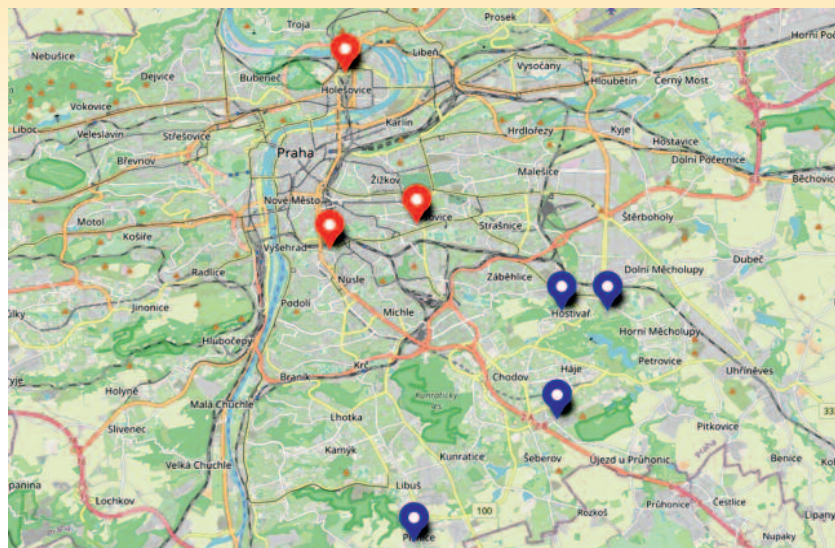
Vybrané základní školy spolupracují s Ornitou na dlouhodobém projektu pozorování ptáků ve školních zahradách. Žáci pod dohledem pedagogů sestavují seznamy ptačích druhů, které v průběhu školního roku pozorovali na pozemcích škol.

Nejvíce druhů, celkem 25, bylo zaznamenáno na zahradě Základní školy Hostivař na Praze 10 a stejný počet druhů také v ZŠ Křesomyslova na Praze 4. Jako v předchozích letech, i tentokrát se jeden z nejvyšších počtů ptačích druhů podařilo zaznamenat žákům a pedagogům v centru metropole, což dokládá, že i zde je možné ptákům vytvořit podmínky, které mohou druhovou rozmanitost v centru Prahy podpořit (viz Graf 1 a Mapa 1). Nejméně druhů pak pozorovali žáci a pedagogové ze Základní školy Hornoměřolupská (celkem 9 druhů).

Stejně jako v minulých letech, i v tomto monitorovacím období jsme porovnávali, zda se liší početnost ptačích druhů pozorovaných ve školách umístěných blíže městského centra a ve školách umístěných spíše v jeho okrajových částech. Školy zapojené do projektu jsme rozdělili podle jejich polohy do dvou skupin (střed/okraj) (Mapa 1).

Graf 1. Celkové počty ptačích druhů pozorovaných na zahradách a pozemcích škol zapojených do projektu Ptačí krmítka ve školním roce 2022/2023.

Mapa 1. Rozdělení škol podle jejich polohy. červená značka – střed; modrá značka – okraj.

Statistická analýza (Mann-Whitney U Test) však rovněž, jako v minulém sledovaném období, neprokázala ve školách na okrajových částech Hl. města Prahy větší rozmanitost pozorovaných ptačích druhů než ve školách umístěných blíže městskému centru ($p > 0,05$) (Graf 2).

To může být způsobeno nízkým počtem škol, které se ve školním roce 2022/2023 do projektu zapojily nebo pro život ptáků nevhodnými úpravami, kterými školní zahrady některých základních škol z okrajových částí Hl. města Prahy v nedávné době prošly.

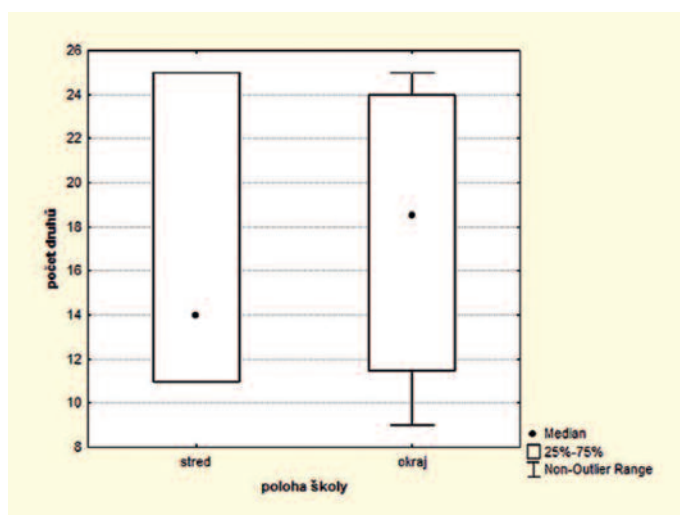
Zastoupení jednotlivých ptačích druhů ve školních zahradách je znázorněno v Grafu 4.

V této souhrnné zprávě, jsme se navíc zaměřili také na porovnání počtů pozorovaných druhů ve dvou po sobě následujících monitorovacích obdobích. A to hned na pěti lokalitách do projektu zapojených škol, které se monitoringu účastnily opakovaně.

Velmi příjemným zjištěním bylo, že pedagogové a žáci všech škol, které se do projektu zapojili dvě po sobě jdoucí sledovací období, zaznamenali na svých pozemcích a zahradách větší počet druhů ve školním roce 2022/2023, než ve školním roce předešlém (2021/2022) (viz Graf 3.).

Vyšší počty zaznamenaných ptačích druhů v druhém roce monitoringu ukazují, že do projektu zapojené školy, poskytly našim druhům opeřenců možnosti, kde mohou vyhledávat potravu, úkryty i příležitosti k zahnízdění. Žáci ve spolupráci s pedagogy obohatili pozemky a zahrady svých škol o prvky, jako jsou pravidelně obstarávaná krmítka, pítka a koupadla. Vyvěšováním hnízdnic budek a pěstováním vhodných keřů i bylin, podpořili nejen bohatší druhovou rozmanitost ptactva, ale také hmyzu a celkově tak zvýšili míru biodiverzity na dané lokalitě.

Zvyšující se počty ptačích druhů, které žáci a pedagogové na pozemcích svých škol zaznamenali, také ukazují, jak si žáci postupně osvojují znalosti o druhové bohatosti ptačí říše, prostřednictvím pozorování a správného určení sledovaných jedinců k příslušnému druhu. Například druhy, které školní zahrady navštěvují pravidelně, se pro žáky staly již důvěrně známé a žáci si tak mohli více všimnout vzácnějších druhů, které mohly zůstat v minulých letech opomenuty.

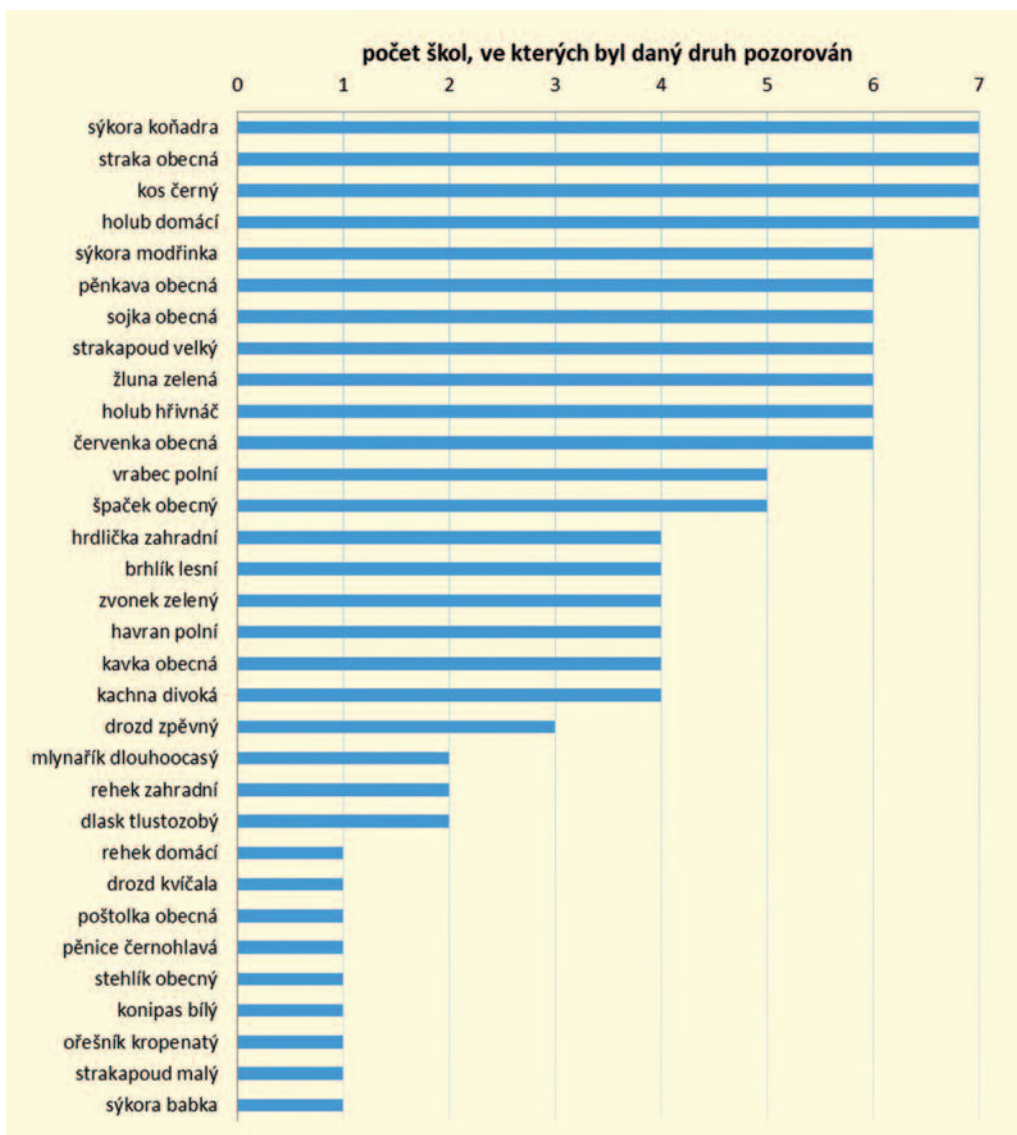
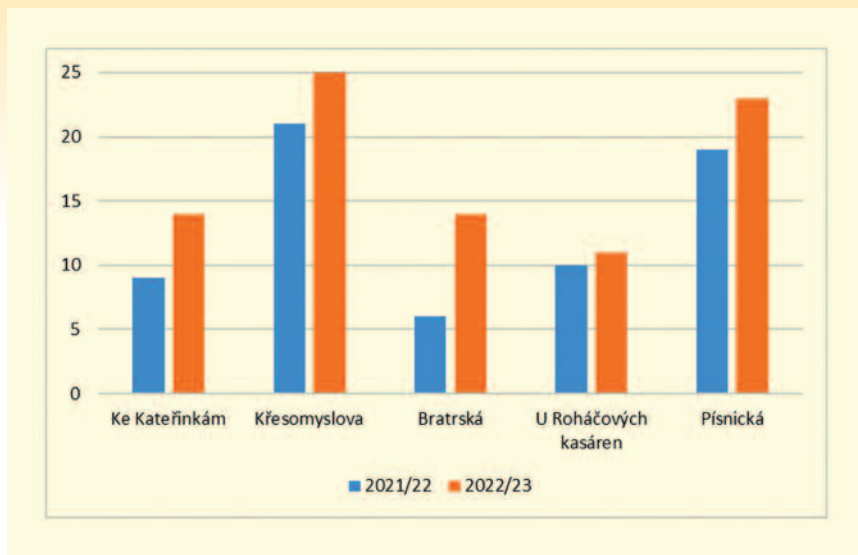

Graf 2. Závislost počtu pozorovaných druhů na poloze školy.

Graf 3. Počet zaznamenaných druhů ve dvou po sobě následujících monitorovacích obdobích..

V roce 2022/23 všechny školy na své zahradě zaznamenaly sýkoru koňadru, straku obecnou, kosa černého a holuba domácího. Ptačí druhy, které byly zaznamenány ve více než polovině škol (> 50%), jsou: sýkora modřinka, pěnkava obecná, sojka obecná, strakapoud velký, žluna zelená, holub hřivnáč, červenka obecná,

vrabec polní, špaček obecný, hrdlička zahradní, brhlík lesní, zvonek zelený, havran polní, kavka obecná a kachna divoká. Méně časté druhy, které žáci, studenti a pedagogové na zahradách a pozemcích škol pozorovali, byly: drozd zpěvný, mlynařík dlouhoocasý, rehek domácí, drozd kvičala, rehek zahradní, poštolka obecná, pěnice černohlavá, stehlík obecný, konipas bílý, ořešník kropenatý, strakapoud malý a sýkora babka.

Graf 4. Zastoupení ptačích druhů pozorovaných v jednotlivých školách.

Tab. 1. Seznam druhů ptáků pozorovaných na zahradách a pozemcích partnerských škol

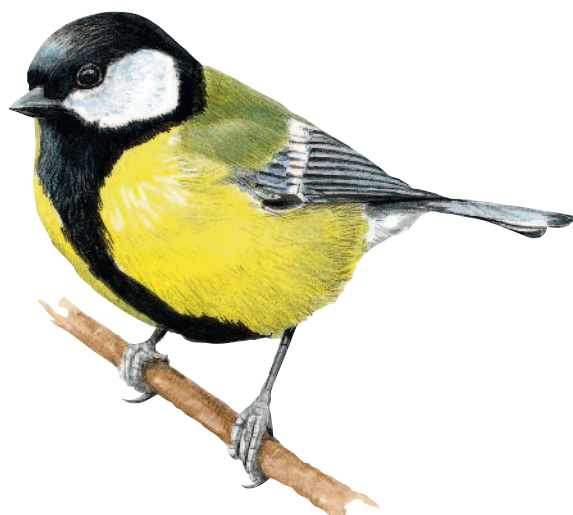
a/- daný druh byl/nebyl pozorován; pole se šedivým podkladem reprezentují školy ve středu Hl. města Prahy

Název školy	04/ Ke Kateřinkám	04/ Křesomyslova	07/ Bratrská	10/ Hornoměřcholupská	10/ Hostivař	10/ U Roháčových kasáren	12/ Písnická
počet druhů celkem	14	25	14	9	25	11	23
sýkora koňadra	a	a	a	a	a	a	a
straka obecná	a	a	a	a	a	a	a
kos černý	a	a	a	a	a	a	a
holub domácí	a	a	a	a	a	a	a
sýkora modřinka	a	a	a	-	a	a	a
pěnkava obecná	a	a	-	a	a	-	a
sojka obecná	a	a	a	-	a	a	a
strakapoud velký	a	a	a	-	a	a	a
žluna zelená	a	a	a	-	a	a	a
holub hřivnáč	-	a	a	a	a	a	a
červenka obecná	a	a	a	-	a	a	a
vrabec polní	a	-	a	-	a	a	a
špaček obecný	-	a	a	a	a	-	a
hrdlička zahradní	-	a	-	a	a	-	a
brhlík lesní	-	a	-	a	a	-	a
zvonek zelený	a	a	-	-	a	-	a
havran polní	a	a	-	-	a	-	a
kavka obecná	-	a	a	-	a	-	a
kachna obecná	a	a	-	-	a	-	a
drozd zpěvný	-	-	a	-	a	-	a
mlynařík dlouhoocasý	-	a	-	-	-	-	a
rehek zahradní	-	a	-	-	-	-	a
dlask tlustozobý	-	-	-	-	a	-	a
rehek domácí	-	a	-	-	-	-	-
drozd kvíčala	-	a	-	-	-	-	-
poštolka obecná	-	a	-	-	-	-	-
pěnice černohlavá	-	a	-	-	-	-	-
stehlík obecný	-	a	-	-	-	-	-
konipas bílý	-	-	-	-	a	-	-
orešník kropenatý	-	-	-	-	a	-	-
strakapoud malý	-	-	-	-	-	-	a
sýkora babka	-	-	-	-	-	-	a

Za zmínku jistě stojí také zajímavý posun některých běžných druhů jako například vrabce domácího, který nebyl letošní školní rok pozorován na žádném pozemku do projektu zapojených škol. Avšak vrabec polní, spolu se špačkem obecným, byli letošní školní rok třetím nejčastěji pozorovaným druhem. Vyrůstající trend, který jsme v minulém období pozorovali u šplhavců, nadále pokračuje. Strakapoud velký i žluna zelená se pro letošní sledované období posunuli na 2. pozici nejčastěji pozorovaných druhů ve školních zahradách základních škol zapojených do projektu.

Celkový výčet 32 ptačích druhů zaznamenaných na zahradách a pozemcích pražských škol zapojených do programu Ptačí krmítka, monitoring druhů ve spolupráci se školami dokládá, že školní zahrady mohou být pro ptáky důležitou součástí jejich životního prostředí, a tudíž má smysl ptákům životní podmínky na školních zahradách i nadále zlepšovat a zapojovat žáky, studenty a pedagogy do projektu, který toto zlepšení zajistí.

Dlouhodobé výsledky projektu navíc dokládají, že žáci si s podporou svých pedagogů budují lepší vztah k přírodě, objevují druhovou rozmanitost ptačí říše a prostřednictvím pozorování ptáků ve školních zahradách se učí lépe chápat a propojovat souvislosti různých přírodních zákonitostí a procesů.

HOSPODAŘENÍ V ROCE 2023

ROZVAHA K 31. 12. 2023 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Dlouhodobý majetek celkem	0	55
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	0	77
4. Hmotné movité věci a jejich soubory	0	77
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	0	-22
7. Oprávky k samostatným hmotným movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí	0	-20
B. Krátkodobý majetek celkem	211	107
I. Zásoby celkem	19	8
7. Zboží na skladě a v prodejnách	19	8
II. Pohledávky celkem	147	0
18. Dohadné účty aktivní	147	0
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	44	99
1. Peněžní prostředky v pokladně	16	18
3. Peněžní prostředky na účtech	30	81
7. Peníze na cestě	-2	0
IV. Jiná aktiva celkem	1	0
1. Náklady příštích období	1	0
AKTIVA CELKEM	211	162
PASIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Vlastní zdroje celkem	-7	-19
II. Výsledek hospodaření celkem	-7	-19
1. Účet výsledku hospodaření	0	-12
2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	-162	0
3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	155	-7
B. Cizí zdroje celkem	218	181
III. Krátkodobé závazky celkem	218	181
1. Dodavatelé	0	4
3. Přijaté zálohy	147	0
13. Závazky ve vztahu k rozpočtu orgánů územ. samosp. celků	71	177
PASIVA CELKEM	211	162

O ORNITĚ

Ornita je organizace založená v roce 2004. V letech 2004–2015 působila jako občanské sdružení a od 1. srpna 2015 je zapsaným ústavem. Cílem Ornity je posilování ekologického vědomí a vzdělání dětí a mládeže s důrazem na ornitologii.

Stručný profil Ornity:

Typ organizace: zapsaný ústav

Náplň činnosti: projekty environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

Cílová skupina: děti a mládež, pedagogičtí pracovníci základních škol a gymnázií, široká veřejnost

Financování: Hlavní město Praha, městské části Prahy, vlastní činnost

ORGÁNY ÚSTAVU

Veronika Voldřichová

zakladatelka a ředitelka ústavu

Mgr. Tereza Tejklová

předsedkyně správní rady

Jan Kubeš

člen správní rady

Lenka Květoňová

členka správní rady

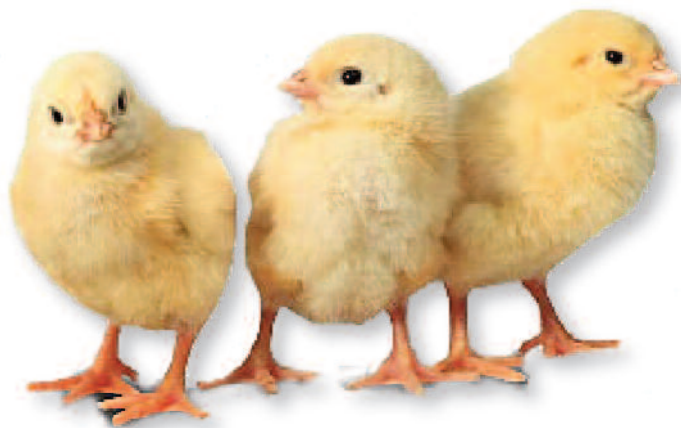
Ing. Jana Jarošová

revizorka ústavu

SÍDLO

ORNITA, z. ú.
Bělehradská 2324/58
120 00 Praha 2-Vinohrady

IČ: 266 78 535
DIČ: CZ266 78 535
Registrace: Městský soud v Praze
1. 8. 2015, spisová značka U 252

PODĚKOVÁNÍ PARTNERŮM

Děkujeme odborným spolupracovníkům a konzultantům spolupracujícím na přípravě a realizaci projektů Ornity, za jejich trvalou a obětavou spolupráci ve prospěch vzdělávání dětí a mládeže, kterými jsou:

RNDr. Petr Veselý, Ph.D., Přírodovědecká fakulta, Jihočeská Univerzita, odborná spolupráce
RNDr. Dana Adamová, Ph.D., Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, odborná spolupráce

Děkujeme partnerům, kteří v roce 2023 naše projekty podpořili:

Hlavní město Praha

Výroční zprávu sestavili:

Veronika Voldřichová, vedoucí projektů
RNDr. Dana Adamová, Ph.D., konzultace monitoringu ptačích druhů
Jan Kubeš, grafické zpracování

Výroční zpráva byla zpracována ke dni 12. 4. 2024
a schválena zasedáním správní rady dne 15. 4. 2024

© ORNITA z. ú., 2023